

PALÁNKAI TIBOR 70 ÉVES

Valamikor, boldogult közgázos koromban, a '70-es évek közepén, mindenfajta hányattatásaink közepette „Közép-Európa legsötétebb egyetemem” címet ajándékoztuk alma máterünknek. Bizonyára nem volt igazunk, bár az elnevezés akkor igen találónak tűnt mind a szó közvetlen, mind átvitt értelmében. Rendszerváltásnak még szellője sem rebtent, a reformszellem visszaszorítása folyt, a folyosók pedig valóban sötétek voltak, a menza penetráns illata a második emeletet sem kímélte. Az aulában Charlie (a fiatalabbak kedvéért: Marx Károly) elhagyatottan és porlepetten bámult maga elé.

Nem voltunk igazságosak, legalábbis erősen túloztunk. Már akkor létezett ugyanis *egy másik Közgáz*: tudósok, kutatók (tanársegédttől professzorig) és az őket követő és tisztelő diákok, tehát értékeknek és munkájuknak elkötelezett emberek *többnyire láthatatlan társasága*, akik nemcsak elviselhetővé, de olykor élvezhetővé és kívánatossá is tették a kádárista félrebeszéléstől és leplezetlen karrierizmustól habzó egyetemi lét mindennapjait.

Palánkai Tibor meghatározó egyénisége volt ennek a társaságnak, amelynek tagjai nem feltétlenül beszéltek egy ideológiai nyelvet vagy pendültek egy világnézeti húron, vagy lettek volna félhivatalos összejövetelek résztvevői. De amelynek mégis volt egy mindennél fontosabb vonása: *a minőség és a teljesítmény* tisztelete, elismerése, és védelme. Ami nélkül tudományegyetem nem létezhet.

A Világgazdasági Tanszéken, ahol Palánkai Tibor diplomájának kézhezvételétől megszakítás nélkül dolgozik, különösen erős hagyománya volt már akkoriban is a minőség ápolásának, még akkor is, ha ennek a fennállóval szemben nem mindig lehetett maradéktalanul érvényt szerezni. Ez a tudósi magatartás egyben világlátás. A tények tiszteletét, ismeretét és rendszerezését nem csupán elméleti keretekkel és paradigmákkal, de az értelmiség kritikai és értékközpontú attitűdjével is ötvözi.

Diákkoromban feltűnt nekem Palánkai nyugalma, kedélyességgel párosuló elegáns visszafogottsága. Akkor ezt nem teljesen értettem, azonosulni még kevésbé tudtam vele. Mi, akkori 20 évesek, akik nem a hatalomhoz vezető lépcső első fokait tapostuk, ideológiai, politikai, tudományos viták tüzeiben égtünk, s ezt vártuk el magunk körül mindenkitől. Ma már érteni vélem. Palánkai nyugalma a tudás folytonosságának, állandó gyarapodásának tükré. Fehéren világító feje fényt hozott az akkori homályba, ahogyan *ma is igazodási pont*: legyen szó az európai integráció alapkérdéseiről, a tudásalapú társadalomról és a lisszaboni folyamatról, vagy éppen a világ előtt álló kataklizmák elkerüléséről, elavult és versenyképtelen oktatási rendszerünk és félresiklott felsőoktatásunk kritikájáról.

Sokszor láthattam Palánkai Tibort munka közben. Magyar és külföldi diákoknak tartott előadásain, kutatási projektek kigondolása és megvalósítása során, brüsszeli konferenciákon, nyári egyetemem szerteágazó, minden diszciplína határát átszelő vitáin, doktori iskolánk felvételi vizsgáin. Mindig ugyanazt tapasztaltam: a tudás megosztásának, közlésének vágya keveredik nála a kíváncsisággal, az új gondolatok iránti fogékonysággal, frappáns következtetések óvatosan mérlegelő tesztelésével, és a más, az új iránti figyelemmel és nyitottsággal. Az ilyen embert soha nem az izgatja, hogy a másik mit nem tud, hanem hogy – legyen szó diákról vagy akadémikusról – eszébe jutott-e valami, ami neki még nem. Soha nem hallottam, hogy Palánkai Tibor valakit kioktatott volna. Az igazi tudós nem kérkedik a tudásával – ezért jó figyelni rá. *A Jean Monnet Professzor, az ECSA alelnöke, az akadémikus, a rektor, vagy a College of Europe vendégtanára* mindig és mindenhol tanul.

Néhány éve Lisszabonban sétálgattunk egy konferencia után, s azon kaptuk magunkat, hogy egy lebilincselő előadást hallhatunk Portugália jelenkori történetéről. Nem tudtam leplezni csodálkozásomat. „Tudod, nekem a történelem a hobbim”, mondta Tibor a tőle megszokott csendes hangon. „Amikor tehetem, történelmet olvasok.”

Jó, hogy volt és van egy másik Közgáz és hogy tartozik hozzá egy Palánkai Tibor.

MISZLIVETZ FERENC

A KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR A TANÉV SORÁN TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAKOT SZERVEZ PALÁNKAI TIBOR TISZTELETÉRE.